

POSTANOWIENIE

14 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

na posiedzeniu niejawnym 14 kwietnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa N.N.
przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
z udziałem interwenienta ubocznego T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
o ochronę dóbr osobistych,
na skutek skargi o wznowienie postępowania N.N. (poprzednio S.L.)
na postanowienia Sąd Najwyższy
z 22 maja 2019 r., I CSK 679/18,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z 22 maja 2019 r., I CSK 679/18, w sprawie z powództwa N.N. przeciwko P. sp. z o.o. w W. z udziałem po stronie pozwanej interwenienta ubocznego T. sp. z o.o. w G. o ochronę dóbr osobistych odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania (pkt. 1), nie obciążył go kosztami postępowania kasacyjnego (pkt. 2) i przyznał ze środków Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w Warszawie) na rzecz radcy prawnego T.B., świadczącego pomoc prawną z urzędu na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł. powiększoną o należny podatek od towarów i usług

tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym (pkt 3).

Pełnomocnik z urzędu powoda wniósł skargę o wznowienie postępowania, w której zaskarżył pkt 3 powołanego postanowienia w zakresie dotyczącym kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu. Wniósł o zmianę zaskarżonego pkt 3 postanowienia przez zmianę zasądzonej w nim kwoty 5.400 zł powiększonej o należny podatek od towarów na kwotę 8.100 zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług.

W uzasadnieniu skargi powód podniósł, że Sąd Najwyższy w pkt 3 zaskarżonego postanowienia przyznał mu ze środków Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w Warszawie) koszty pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu na podstawie § 8 pkt. 7 w zw. z § 16 pkt 4 ppkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2019 r. poz. 68, ze zm.), który wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 19 kwietnia 2023 r., SK 85/22 (OTK-A 2023/41) został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw dnia 27 kwietnia 2023 r. i w tym dniu przepis ten przestał obowiązywać.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że na skutek tego wyroku „powstanie możliwość zasądzenia opłaty przysługującej radcy prawnemu z urzędu na podstawie odpowiednio stosowanych przepisów rozporządzenia z 22 października 2015 r.

Z tego względu, w ocenie skarżącego, opłata w niniejszej sprawie ustalona na podstawie odpowiednio stosowanego § 2 ww. Rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. z uwzględnieniem nadal obowiązujących przepisów rozporządzenia z dnia 3 października 2016 r. (§ 16 pkt 4 ppkt 2 oraz § 4 pkt 3) wynosić powinna 8.100 zł + VAT.

W tym zakresie skarżący powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z 24 stycznia 2013 r., II CO 64/12, że wprowadzie w art. 416¹ k.p.c. mowa jest tylko o możliwości uchylecia prawomocnych postanowień

niekończących postępowania w sprawie, jednak treść art. 359 § 2 i art. 403 § 4 k.p.c. przesądza, że w grę wchodzi również możliwość zmiany takich postanowień.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o wznowienie postępowania przysługuje od prawomocnych orzeczeń o charakterze merytorycznym, a więc takich, które rozstrzygają o przedmiocie (istocie sprawy) postępowania, w którym skarga jest dopuszczalna (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 1973 r., I CZ 152/72, OSNCP 1973, nr 7–8, poz. 143 i postanowienie składu siedmiu sędziów SN z dnia 30 listopada 1993 r., III AZP 18/93, OSNCP 1994, nr 6, poz. 122; uchwałę SN z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZP 51/06, OSNC 2007, nr 5, poz. 71).

Zgodnie przyjmuje się, że skarga o wznowienie postępowania nie przysługuje – poza wypadkiem wskazanym w art. 399 § 2 k.p.c. – od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawie w sposób formalny (np. przez odrzucenie pozwu, umorzenie postępowania, odrzucenie apelacji, odrzucenie odwołania; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980, I CZ 82/80, LEX nr 8256; postanowienie SN z dnia 28 listopada 2007r., V CZ 102/07, LEX nr 623851; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2009 r., II PO 2/09, LEX nr 533097; z dnia 18 kwietnia 2011 r., III UZ 5/11, LEX nr 966821; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2011 r., I CZ 23/11, LEX nr 846545; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2014 r., III CZ 37/14, LEX nr 1523366).

Nie ulega zatem wątpliwości, że skarga o wznowienie postępowania nie może być wniesiona od prawomocnych postanowień kończących postępowanie pomocnicze lub wypadkowe (np. postanowienia w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych lub ustanowienia adwokata albo radcy prawnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., IV CZ 89/00, LEX nr 1166392; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZP 51/06, OSNC 2007, nr 5, poz. 71) lub postanowień załatwiających kwestie procesowe w toku postępowania (np. postanowień dowodowych) oraz zarządzeń przewodniczącego.

Postanowienie w przedmiocie przyznania pełnomocnikowi kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu nie jest orzeczeniem

rozstrzygającym sprawę co do jej istoty, a jedynie rozstrzygającym kwestię pomocniczą, wypadkową w stosunku do postępowania głównego. Z tego względu należy uznać, że skarga o wznowienie w niniejszej sprawie jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu.

Zupełnie innym środkiem zaskżenia jest skarga o uchylenie lub zmianę orzeczenia oparta na podstawie określonej w art. 416¹ k.p.c. W przepisie tym ustanowiono szczególną procedurę, której celem jest wzruszanie prawomocnych postanowień niekończących postępowania w sprawie. Nie jest to jednak procedura wznowienia postępowania, lecz procedura szczególna, do której tylko odpowiednio stosuje się przepisy o wznowieniu postępowania.

Sądowi Najwyższemu znany jest pogląd, że ze względu na bieg terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, określonego w art. 407 § 2 k.p.c., opartej na podstawie przewidzianej w art. 403 § 4 k.p.c. - dopuszczalne ma być połączenie przewidzianej w art. 416¹ k.p.c. skargi o uchylenie lub zmianę postanowienia niekończącego postępowania w sprawie ze skargą o wznowienie postępowania opartą na podstawie określonej w art. 403 § 4 k.p.c. W ocenie Sądu rozpoznającego skargę, zabieg taki jest bezprzedmiotowy, gdyż termin do wniesienia skargi o wznowienie na podstawie przewidzianej w art. 403 § 4 k.p.c. należy ustalać według art. 407 § 1 k.p.c., a nie art. 407 § 2 k.p.c. Oznacza to, że termin ten biegnie od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, czyli w tym wypadku - dopiero od dnia, w którym dowiedziała się o prawomocnym postanowieniu o uchyleniu lub zmianie postanowienia niekończącego postępowania w sprawie, wydanym zgodnie z art. 416¹ k.p.c.

Biorąc pod uwagę, że niniejszą skargę wniósł profesjonalny pełnomocnik, który powinien odróżniać wskazane środki zaskżenia i wnieść ten właściwy, nie można uznać, że wniesiona skarga o wznowienie postępowania jest skargą o zmianę lub uchylenie orzeczenia niekończącego postępowania w sprawie o której mowa w art. 416¹ k.p.c.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 410 § 1 k.p.c.).

(M.M.)

[a.t]